

Kaj bo z našimi češpljami?

Na to vprašanje je prav za prav lahek odgovor: Ne bo dolgo, pa bo to sadno plemo popolnoma propadlo, če se nemudoma ne zganemo in odločno ne ukrenemo, da se ustavi kuga, ki je prišla nad nje v obleki češpljenega kaparja. Ker bo vprav sedaj ugoden čas za uspešno zatiranje tega hudega in nevarnega zajedavca, ne bo napačno ako spregovorimo o njem, o načinih zatiranja in o obrambe.

Češpljevo drevje, ki ga izsesava kapar, se pozna že oddaleč po tem, da je črno kakor bi bilo vse s sajami prevlečeno. Če sedaj, tale mesec bližje pogledamo tako češpljo, vidimo po vejicah vse polno tistih znanih kapič. Toda te kapiče so popolnoma suhe in prazne, kvečjemu najdemo pod njimi ako jih odluščimo, nekoliko belega prahu. Kje pa je zajedavec, da ga ni videti? V zimskih skrivališčih, v razpokah pod lubjem, pod mahom je skrit; celo noter do korenin je zašel čez zimo. Pa preden bo minil dober mesec dni, bo prišel na dan in se bo preselil v vrhove, kjer bo nadaljeval svoje, ga češpljevo drevje tako pogubno početje. Bister opazovavec ga lahko vidi, ko bo v velikih trumah ali sprevedih lezel po deblu in vejah navzgor. So to dobro vidne rjave živalce, ki se razkrope po drevju in na primernih mestih, najrajši na drobnejših vejah in vejicah, zabodejo svoj rilček v nežen lub do spodnjih plasti (do kambija), odkoder izsesavajo drevesni sok.

In uprav v tem trenutku, ko se kaparjeve ličinke selijo iz zimskih skrivališč, je najugodnejši čas, da jih zgrabimo in uničimo. To bomo skušali izvesti na dva načina: Najprej treba češpljnake temeljito osnažiti in pretrebiti, potem pa osnaženo drevje v živo obdelati z arbo-

rinom. Vse staro, napol suho drevje veni! Potem ven vse pregosto drevje, ki zapira sonce in zrak! Kar ostane, pa temeljito osnažite suhih in pregostih vej, mahu, lišajev in raznih zanemarjenih izrastkov! Vse drevje, ki ima slab vrh, pomladimo, to se pravi: vse glavne veje za polovico ali pa še, bolj skrajšamo, da se na novo obrastejo! Pri takem temeljitom trebljenju se nabere ogromno vrhovine, ki jo zvlčemo nekam na stran iz sadovnjaka ter jo sežgimo. S tem uničimo že silno množico kaparjeve zálege. Ko smo s tem delom gotovi, tedaj v roke primerno drevesno brizgalno ali pršilko, (naj boljše so samodelne nahrbtnne ali pa prevozne) in temeljito poškopimo češpljevo drevje od vrha do tal z 8—10% raztopino arborina, (na 9—12 litrov vode 1 kg arborina).

Pa še nekaj je nujno potrebno. Ostalim, na opisani način obdelanim češpljam je treba priškočiti na pomoč tudi s hrano, treba jih je pognojiti. Hvaležne bodo za gnojnico, hlevski gnoj in umetna gnojila. Tudi apha jim gotovo manjka. Odločno povdarjamo, da bo svoje češpljevo drevje rešil, le tisti, ki bo nemudoma izvršil, kar svetujemo. Vsako odlašanje je usodno. Drevje gre h koncu in še par let, pa bomo ob češplje, kakor so bile ob nje obširne pokrajine Srbije, Bosne in Hercegovine. Nevarnost je pa še ta, da bo kapar napadel tudi drugo sadno drevje, ko mu bo znanj-kalo češpelj. Še celo gozdnemu drevju v sili ne prizanaša, kakor kažejo skušnje tudi že pri nas.

Kdor bo zamudil sedanjo ugodno dobo za reševanje češpljevega drevja pred kaparjem, mu potem do jeseni, dokler bo drevje zeleno, ne bo mogel doživeti, ker potem ko drevje ozeleni, ga ne moremo več obdelovati z arborinom tja do novembra, ko se zopet ospe. Kaparjeve ličinke, ki bodo prišle iz zimskih skrivališč, se bodo razlezele po drevju, aprila meseca

se bodo levile, potem se bodo na primer-
nih mestih po vejicah za stalno prisesele.
Noge in tipalnice se jim bodo posušile,
hrbet se jim bo preobličil v luskinasto
kapico in pod to varno streho bo zlegla
vsaka samica po več sto jajčec, (ne-
kateri raziskovalci trdijo celo, da jih je
par tisoč), sama bo pa potem poginila in
se popolnoma posušila. Takole proti
koncu junija bodo začele pa lezti izpod
vsake kapice stotine silno majhnih mladih
ušic — kaparjevih ličink, ki bodo na
gosto zasedle spodnjo stran mladih če-
špljevih listov, iz katerih bodo potem iz-
sesavale sok celo poletje noter
do jeseni. Na jesen se bodo levile in
se bodo šlele potem, ko bo začelo odpa-
dati listje, podale k zimskemu počitku. Z
vsako ličinko, ki jo sedaj zatremo, uni-
čimo več sto mladih ušic, in obvarujemo
češpljevo drevo pred več sto zajedavci.

H.

Zdr. Hugon Turk:

Gradbena snov živalskega telesa

Iz vsega početka obstoji snov žival-
skega telesa iz ene same celice ali stan-
nice t. j. malega, prostemu očesu komaj
vidnega mehurčka (♀), in vendar je to
že nekaj celega, zato ime »celica«. Treba je le še oploditve te osnovne ce-
lice ali »jajčka« in to zopet le po eni
sami celici drugega spola (♂ semena), in
tisi trenotek se prične v prvi celici pre-
mogóčno življensko delovanje ali lastno
življenje. Že čez kratek čas moremo spo-
znati začetek in razvoj mladega za-
rodka (ploda) bodoče živali.

V jedru oplojenega jajčnega rume-
njaka se prične že na poti skozi mater-
nično trombico delitev ženskega jajčka
v nove celice ali kroglice in tako nastane-
jo iz ene celice dve, iz dveh štiri, iz
štirih osem, iz osem šestnajst in tako da-
lje in dalje; kmalu jih je cel kupček, ki
je podoben robidni ali murvini jagodi.
V sredini tega kupčka se nabere nekaj
tekočine, katera se množi in pritiska ce-
lice (kroglice) na rob jajčkovega me-

hurca in tako nastane na skrajnem robu
tenka kožica t. j. kožica kali ali
klice in s tem nastane od vseh strani
zaprt in s tekočino napolnjen mehu-
rec kali ali klice.

Plodna zalega ima sedaj že dve ovoji-
ni kožici in v prostoru med njima, kakor
tudi na njih samih, se množe celice da-
lje in dalje, se zbirajo, združujejo in zla-
gajo v skupine in že je videti pričetek
raznih tkiv (tkanin ali stani-
čevja), iz katerih se sedaj grade ali
sestavljajo nadalje razni telesni udje
ali organi, ti pa se zopet združujejo
v razne skupine ali sisteme, ki
konečno napravljajo celotno živalsko
telo ali živo truplo.

Oplojen jajček leži v pričetku prosto
v maternici in dobi od svoje okolice
potrebno hrano za življenje in po njih
se upostavi ali prične tesna zveza med
materjo in novim zarodkom, ki je ne-
obhodno potrebna za ves nadaljnji raz-
voj bodoče živali.

Že v prvem razvoju se lahko spozna,
da se razne celice razlikujejo po svojem
nastanku, razvoju, obliki in sestavi
(vsebin), zato tudi nastanejo, se razvi-
jejo in sestavijo ter združujejo prav
različna tkiva, katera znanost
porazdeljuje na razne načine v skupine,
splošno pa po obliki in svojstvu celic, iz
katerih obstoje.

V vsaki še tako majhni živi celici se
kažejo isti življenjski pojavi ali znaki
v celotnem živem telesu t. j. celice spre-
jemajo hrano, jo prebavijo, neprebavljeno
ali nerabno izločajo, se na razne na-
čine tudi gibljejo, občutijo in se množe.

Iz zarodka (embrija) nastane
torej v teku usojenega, za razne živali
različno dolgega časa, razvit plod ali
zametek (foetus), ki ima že zelo po-
dobne oblike in sesavo, kakor jih ima
popolnoma dorasla žival dotične vrste.
Ko v stvarstvu določenem času vsi deli
telesa »dozorec, pridejo trenutki poroda
in tako je storjen in dovršen prvi korak
za ohranitev plemena naših domačih ži-
vali.

Če pregledujemo telo vseh živali do-

mačih in divjih vidimo, da obstoje iz sledečih tkiv (tkanin, staničevja):

1. veznega tkiva,
2. prožnega (elastičnega) tkiva,
3. iz tkiva tolišč,
4. iz roženega tkiva (roženine, rogovine),
5. iz hrustančastega tkiva (hrustanec),
6. iz kostnega tkiva (kosti),
7. iz tkiva mišici (mišičevja, »mesa«),
8. iz tkiva živčevja (možganov, hrbtnege mozga, živcev) in
9. iz sestavljenih tkiv ali tkanin (kože, sluznic, žilj in žlez).

Zimska zelena krma za perutnino

Da kokoši tudi pozimi pridno nesejo, jim je potrebna zelena krma, ki vsebuje razen rudninskih soli tudi mnogo vitaminov. Poleti ni treba gospodinjam skrbeti za njo, ker jo kokoši povsod dobe: na paši, v travi in deteljah, v zeliščih, doma v odpadkih zelenjave in v drugem. Pozimi pa to ni tako lahko, ker zunaj ni zelenja in živali so tudi večinoma zaprte v kokošnjakih. In vendar jim je tudi tedaj ne samo koristna, ampak za zdravje naravnost potrebna, pa tudi nesenje znatno pospešuje.

Primerna zimska zelena piča je zelenjava, korenstvo in okisana krma. Med zelenjavo štejeemo zelje, ohrovt, solate in slično. Seveda odpade za perutnino tisto, kar ni za človeško hrano, torej večinoma odpadki. Korenstvo je še važnejše, ker traja več časa. Sem spada pesa, korenje in repa. Najcenejša in najboljša je pač krmska pesa, ki je je v vsakem kmetijskem gospodarstvu dovolj tudi za perutnino. Da se tudi najlažje hraniti in najboljše krmiti z njo. Prav dobro je tudi korenje, slabša je repa, ki je preveč vodena. Ker vsebuje korenstvo premalo rudninskih snovi, je treba taki krmii dodajati nekaj klajnega apna. Rdeča vrtna pesa je izvrstna krma za perutnino; napravi v jajcih rumenjake bolj rumene. Ker pa je navadno predraga in zelo cenjena kot

človeška hrana, prihaja za perutnino le malokje vpoštev.

Okisano krmo ali ansilažo napravimo iz trave, detelje, koruze, pesnega ali zeljnega listja in iz druge zelenjave na način, kakor okisamo zelje ali repo. Prija kokošim zelo in vpliva tudi na rumenilo pri rumenjakih jajc tako, kakor rdeča pesa. Okisana krma mora pri pokladanju biti popolnoma zdrava, imeti mora prijeten kisel vonj, ne sme biti plesnjiva, ne gnila. Pokvarjena ansilaža povzroča pri perutnini razne bolezni v prebavilih. Tudi korenstvo ne sme biti nagnito ali plesnjivo, kakor tudi ne ostala zelenjava. Pokladati je ni zmrzle, ker taka lahko povzroča drisko. Zmrzlo zeleno krmo pustimo par dni na toplem, da se polagoma odtaja, potem šele naj jo dobe kokoši.

Važno je tudi, kako podajamo perutnini pozimi zeleno krmo. Treba je namreč z njo varčevati, da jo imamo za več časa. Zelje, zeljnato listje, odpadke zelenjave in ansilažo pokladamo v pripravne jasi, da jih kokoši ne razbrskajo in ne ponesnažijo. V to svrhu je prav prikladen žični koš iz mreže, ki ima tako široke odprtine, da skozi kokoši lahko izključujejo zelenjavo. Tudi korenstvo lahko na ta način postavimo v kokošnjak, ne da bi ga razrezali. Peso, ki ima navadno velik koren, obesimo na žico, da jo kokoši po volji kljujejo. Tako se vsa piča dobro izrablji, ne da bi je šlo kaj po zlu.

Dobro nadomestilo za zeleno krmo so tudi deteljne pleva, seneni drobir ((semper), ki sestoji večinoma iz cvetnih listov in vsebuje precej redilnih snovi. Najbolje ga je zmešati z mehko krmo, kuhanim krompirjem, kuhinjskimi odpadki, otrobni in sličnim. Večkrat nam taka krma zaleže toliko kakor zelena klaja.

V splošnem bi pa bilo priporočati našim gospodinjam, da že jeseni poskrbe za zeleno krmo svoji perutnini za zimo, in prepričane so lahko, da jim bodo kokoši prav hvaležne za njo s tem, da jim bodo agodaj in pridno začele nesti.

Gnojenje vinogradov

Vinogradi danes slabo donošajo kornisti, ker so cene vinu prenzike, v zlic temu jih ne smemo zanemarjati, ker bomo potem imeli z njimi še večje izgube. Če nas njih obdelava preveč stane, tedaj je bolje, da slabše nasade kratko malo opustimo, dobre in mlajše trte pa tem bolj obdelujemo. Zlasti je skrbeti za dobro gnojenje, kajti od tega je odvisna ne samo količina, ampak tudi kakovost pridelke. Močno gnojen in skrbno negovan vinograd nam da več in boljšega vina, nego dva slabo oskrbovana vinograda skupaj.

Najnavadnejše in tudi najboljše gnojenje trt je gnojenje s hlevskim gnojem ali s kompostom, je pa obenem najdražje. Hlevski gnoj ali kompost je treba namreč od daleč voziti v vinograd in ga tam raznašati ali celo positi visoko gori v breg. To pa stane mnogo celo vinogradnika, ki sam s svojo družino opravlja to delo, še mnogo več pa tistega, ki mora za vsako delo v vinogradu najeti tuje delavce, ali pa celo kupovati hlevski gnoj. Taki gotovo ne pridejo na svoj račun. Prej se jim izplača uporaba umetnih gnojil, čijih prevoz v vinograd in prenos h trtam je mnogo cenejši.

Toda povdariti je treba, da brez hlevskega gnoja ali komposta ali zelenega gnojenja v vinogradu ne moremo dolgo gospodariti. Hlevski gnoj, ki smo ga po možnosti že poleti zvozili v vinograd, kjer na dobro stlačenem kupu čaka na zakopanje, je najbolje že jeseni podkopati. Ne smemo ga pa, kakor se še večkrat vidi, zakopati naravnost k trtnemu deblu, ker je tam le malo korenin, ki srkajo hrano, ampak po vsej zemlji okrog trte, kajti tam so tiste koreninice, ki črpajo hrano. Če tega dela nismo mogli izvršiti jeseni, tedaj stori mo to ob pomladni kopi. To isto velja tudi glede podkopavanja komposta, ki je ravno tako izvrstno gnojilo za trte kakor hlevski gnoj. Obe gnojili namreč ne dasta samo hranilnih snovi za trte, ampak zboljšata tudi zemljo v fizikalnem in biološnem pogledu; to pomeni, da se

z njimi zemlja zrahlja in postane bolj topla ter pozivi delovanje bakterij, tistih živih bitij, ki imajo nalogo v zemlji pripravljati hranilne snovi za rastline.

Umetna gnojila so se v vinogradništvu začela mnogo pozneje izrabljati nego s poljedelstvu in travništvu. To pa iz enostavnega razloga, ker se njih učinek je malokje pojavlja že v prvem letu in že tedaj popolnoma izplača gnojilne stroške. Uspeh gnojenja trt z umetnimi gnojili pride do popolnega izraza šele v drugem letu in pozneje, ko vplivajo gnojilne snovi na razvoj zaroda in na kakovost grozdja.

Cetudi se je dolgo smatralo, da je za trto edino uspešno gnojilo hlevski gnoj, so vendar umetna gnojila kakor nalasc za vinograde, posebno za one v oddaljenih in strmih legah, kamor se da spraviti hlevski gnoj samo z velikimi stroški. Kdor zna računati, bo kmalu ugotovil, koliko ga stane gnojenje s hlevskim in koliko z umetnim gnojen. Iz tega razloga so mnogi vinogradniki tudi pri nas začeli z uporabo umetnih gnojil pri trtah, ko so dognali, kolikó ceneje z njimi izhajajo. Ker pa imamo večje število umetnih gnojil, je umestno, da podamo vinogradnikom kratko navodilo, s katerimi gnojili in kako naj z njimi gnojijo trtam.

Predvsem, povdarim še enkrat: ni pravilno hlositi umetna gnojila samo okrog trsa, ker se tam najslabše izkoristijo. Trositi jih je po vsem vinogradu, kajti posod imajo trte korenine, ki vsrkavajo hranilne snovi. Najbolje je tudi gnojila podkopati, da se dobro zmešajo z zemljo, tedaj se laže razkrojijo in prej začno delovati. Samo čilski soliter je izjema ker se lahko topi, zato ga trosim po vrhu že okopanega vinograda.

Trta potrebuje za svoj razvoj štiri hranilne snovi: dušik, fosfor, kalij in apno. Sicer je pa skromna rastlina, ki uspeva tudi na slabših zemljah; ugodno pa le tam, kjer je na razpolaganje dovolj navedenih hranil.

Vsako izmed teh hranil vrši svojo posebno nalogo: Dušik vpliva na rael vseh zelenih delov in mladik trte. Če ga ta dobi v zemlji dovolj, bo bujno rastle.

poznala dolge mladike in dobila temno-zelene liste. Ob pomanjkanju dušika je videti trto zakrknjeno. Fosfor pospešuje dozorevanje lesa, daje krepke mladike, vpliva na pravilno nastavljanje zaroda in na zoritev grozdja. Kalij deluje pri tvorbi škroba v listu in sladkorja v grozdju ter pospešuje zoritev. Grozdje lrt gnojjenih s kalijem ima do 2 odstotka sladkorja več kot grozdje negnojjenih. Apno pretvarja organske snovi v hranila, napravlja zemljo rabejšo in toplo ter olajša prehrano trte. Apno vpliva tudi na vonj (pukel) vina.

Dušik damo trtam lahko v treh oblikah: čilski soliter, apneni dušik in razena moka. Čilski soliter je izvirno, lahko topljivo gnojilo, ki ga je trsiti po vrhu zemlje, ko trte že odganjajo. Za danasnje razmere je to gnojilo predrago. Cenejši je apneni dušik, ki ga izdelujemo v domači tvornici in si ga lahko vsak čas nabavimo. Meramo ga pokopati. Če hočemo z dušikom povzročiti vinograd za trajna učinkovanje, vzamemo roženo moko, ki deluje sleer bolj počasi, toda njen učinek se pozna še po šestih do osmih letih. Za spomladansko gnojenje, kjer si želimo hiter učinek je najprikladnejše gnojilo čilski soliter. Tudi za mlade trte in za trsnice je to gnojilo najboljšo.

Fosfatna gnojila imamo tudi tri: *superfosfat*, ki vsebuje lahko topljivo fosforno kislino in hitro deluje, *Thomasovo žlindro*, ki je sicer težje topljiva, toda za trte najprikladnejša, in *kostna moka*, ki ji je v učinkovitosti enakovredna. Če hočemo imeti hitro delovanje toda samo za eno leto, vzamemo superfosfat; za večletno delovanje pa nam služi najbolje Thomasova žlindra ali kostna moka. V domačih tvornicah izdelujemo superfosfat in kostno moko, uvažati pa moramo Thomasovo žlindro, ki je zaradi tega tudi precej draga.

Kalijeva gnojila, ki se pri nas poznana so *kajuit* in *40% kalijeva sol*. Kajnita ne moremo uvažati, je pa tudi predrag, ker je malo učinkovita; zato je za nas edino primerno kalijevo gnojilo 40 odstotna kalijeva sol. Uvažamo jo iz Nemčije. Je sicer draga, toda zato je je

treba samo polovična količina od fosfatnih gnojil. — Če hočemo imeti sladko grozdje in dobro vino, tedaj ne moremo izhajati brez kalijeve soli.

Apneno gnojilo je najboljšo *zgano apno*, če ni v vinogradni zemlji sami dovolj apna. Dobro nam služi tudi lapor in fino zmlet apnenec.

Tu je na kratko podanih nekoliko navodil o gnojenju trte, te naše najzlahtnejše rastline. Ponavljamo, da je bolje imeti manj vinograda z boljšimi trtami in te močno gnojiti in dobro eskrbovati, kot pa velike nasajene površine, ki jih ni mogoče držati v rudi. Današnji vinopivci si žele le dobrih vin, le dobra vina se prodajo po primerani ceni, po slabših nikdo ne povprašuje.

Gospodarske vesti

Denar

Gospodarski položaj na denarnem trgu 1932, Narodna banka je izdala poročilo o našem gospodarstvu v preteklem letu, iz katerega je razvidno, da je bil lani višek krize. Poročilo pravi, da ni mogoče pričakovati hitrega izboljšanja, vendar je nujna potreba, da se spravi v red denarni trg, ki bi se kmalu izboljšal, če bi se vrnilo zaupanje v denarne zavode in v javno gospodarstvo. Posebno pade v oči veliko nazadovanje prometa na denarnih borzah, ki je znašal leta 1931 še 5837.3 milijone Din, padel pa v letu 1932 na 1144.2 mil. Din. Ta padeč je pa pripisovati odredbi glede polaganja dolgov na vezane račune pri Narodni banki in raznim kliringom, s čimer je znatno nazadovala kupčija z devizami. — Tudi na trgu kapitala se je zmanjšal promet, ker je bilo lani ustanovljenih samo 31 delniških družb z glavnico 68.2 milj. Din, leta 1931 — 43 z glavnico 119.15 milj. Din in leta 1930 celo 82 z glavnico 271.1 milj. Din. Ravnotako je padlo povečanje glavnice od 88 družb za 351.6 milj. Din leta 1930 na 22 družb za 47.7 milj. Din v letu 1932. — Bilanca bank izkazuje znatno zmanjšanje tujih sredstev. — Zmanjšal se je tudi obtok denarja, predvsem bankovcev, kar je tudi poostrilo krizo na denarnem trgu. Vse to kaže, da je bil položaj na denarnem

trgu ob koncu lanskega leta zelo neugoden in da se to stanje vleče nadalje tudi v tem letu in postruje od meseca do meseca. — Narodna banka je dala tiskati bankovce po 50 Din; ni jih pa dalav promet, ker prihajajo sedaj v obtok srebrniki po 50 Din.

Živina

g Mariborski živinski sejem. Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 7 konj, 9 bikov, 102 vola, 214 krav in 7 telet, skupaj 339 glav. Obisk je bil srednje živahen. Cene so bile za kg žive teže: debeli voli 3—4 Din, poldebeli 1.50—2.50 Din, vprežni voli 2.75—3 Din, klavne krave debele 2—3.75 Din, plemenske krave 1.25—2 Din, krave-klobasarice 1—1.50 Din, mlada živina 3.50—4 Din, teleta 4 do 5 Din. Prodanih je bilo 209 glav.

g Mariborski prašičji sejem. Na zadnji sejem so sejmarji pripeljali 149 prašičev in jih prodajali po naslednjih cenah: Mladi prašiči 5—9 tednov stari po 120—150 Din, 3—4 mesece 250—380 Din, 5—7 mesecev 450—490 Din, 8—10 mesecev 520—570 Din, 1 leto 800—1000 Din, 1 kg žive teže 7.50—8 Din, mrtve teže 10.50—11.50 Din. Prodanih je bilo 76 prašičev.

g Ljubljanski živinski sejem. Prvi sejem v mesecu marcu je bil živahen in prodalo se je zlasti mnogo volov. Prignali so sejmarji 235 konj, 105 volov, 23 krav, 10 telet in 28 prašičkov za rejo. Izmed teh je bilo prodanih 50 konj, 52 volov, 10 krav, 7 telet in 20 prašičkov. Cene za kg žive teže so bile naslednje: Voli I. po 3.50 do 4.25 Din, II. po 3—3.50 Din, III. 2.50 do 3 Din, krave debele 2.50—3.50 Din, klobasarice 1—2 Din, teleta 4—5 Din. Cene za konje so se gibale od 300 do 4 tisoč dinarjev. Prašičkov za rejo je bilo malo in so zanje plačevali po 120 do 180 dinarjev za prašička.

Trgovina

g Vinsko tržišče. Vinska kupčija je v naši banovini še vedno na mrtvi točki. Vinski trgovci so se že jeseni založili z blagom, ki pa gre bolj počasi v konzum. Kar se proda, so le manjše množine cenenih vin. Sklenjenih je bilo sicer tudi nekaj večjih kupčij po cenah 2, 2.50 in 3

Din, toda prevzem blaga se je dogovorili šele od maja ali junija naprej. Sortirana vina boljše kakovosti, močnejša se ponujajo po 3.50 do 4.50 Din, izjemno visoko odstotna po 5—6 Din, toda po njih je le malo povpraševanja, zlasti če niso še popolnoma povrela. Pričakovati je, da se bo položaj glede prodaje spremenil po dovršenem splošnem pomladnem pretakanju, ko se tudi slajša vina ustalijo. Do tedaj bodo tudi trgovci nekoliko izpraznili sedanje zaloge. Do tega upanja upravičuje tudi položaj na vinškem tržišču v Sremu, kjer je sedaj v zalogi samo še okrog 500 vagonov vina, kar je bilo vsako leto še ob trgatvi običaj. Če bodo tamošnja vina zmanjkala, tedaj bodo tudi naša prej šla v promet.

g Hmeljska kupčija počiva skoro povsod. Zanimanja in povpraševanja je prav malo. Cene se držijo in so ostale nespremenjene, seveda brez prometa. V Savinjski dolini se nekoliko zanimajo samo za predprodajo letnika 1933. Na Oškem je bilo prodano nekaj letnika 1931 po 7—10 Din, letnik 1932 po 31—41 Din za kg. V Nemčiji 55—67 Din, najboljše po 73 Din; v Angliji letnik 1932 po 20—30 Din; v Ameriki je brez kupčij in cen. Zanimivo je to, da se hmeljarji pripravljajo, da v tekočem letu nasade znatno povečajo.

Razno

g Zbiranje podatkov o stanju setve. Kmetijsko ministrstvo je odredilo, da bodo banke uprave potom svojih okrajnih kmetijskih referentov zbirale poročila o stanju posevkov. To pa zlasti za pšenico, ječmen, rž, oves, repo, lan, fižol in mak. V teh poročilih mora biti navedeno, kako vreme je bilo pozimi in v koliko je vplivalo na ozimino. Na podlagi teh poročil bodo banke uprave sestavile pregled o stanju posevkov za posamezne banovine in jih doposlane najkasneje do 10. aprila kmetijskemu ministrstvu.

g Zvišanje uvoznih carin za jajca in sir v Nemčiji. Našemu izvozu jajc grozi huda nevarnost. Nemška vlada se je minule dni bavila z vprašanjem carin na sir in jajca in sprejela predlog ministra za prehrano in kmetijstvo dr. Hugenberga, da se zaščiti nemška proizvodnja. Priza-

deta ministrstva so dobila pooblaščenje, da izdelajo novo ureditev uvoznih carin na sir in jajca in pri tem upoštevajo položaj trgovinskih političnih odnošajev. — S tem v zvezi je tudi prekinjenje pogajanj o novi trgovinski pogodbi, ki so se pred kratkim začela med jugoslovansko delegacijo ter zastopniki nemške vlade. Dne 5. marca t. l. je potekla sedanja jugoslovanska-nemška trgovinska pogodba Pogajanja je prekinila nemška delegacija, ki je izjavila, da ne more prevzeti nikake odgovornosti, ker še ni znano, kakšna bo nemška zunanja politika po volitvah. Pri stal je na nepogodbenu stanje v trgovinskih odnošajih med obema državama.

Pravni nasveti

Služba cestnega nadzornika F. O. V.
Vložite prošnjo na banško upravo.

Davek. J. T. S. Zvedeli bi radi, koliko davkov vam je predpisanih. Kam se je treba obrniti? — Na domači davčni upravi vprašajte. Gotovo vam bodo pojasnili, ker ste upravičeni zahtevati takšna pojasnila.

Nezakonski otrok. J. B. M. Sami pišete, da vam je sodnik povedal, da morate nezakonskega očeta tožiti radi priznanja očetovstva v Belgradu. Ravnajste se po navodilih sodnika. Tožbo boste lahko dali v zapisnik tudi pri domačem okrajnem sodišču.

Dediščina v goldinarjih. M. K. O. Leta 1915 vam je bilo prisojeno par tisoč goldinarjev dediščine in ste za ta znesek vknjiženi. Vprašate, če lahko zahtevate, da se vam dediščina izplača v sedanji vrednosti. — Zahtevati ne morete le izplačilo v razmerju eden dinar za štiri krome ali dva goldinarja.

Kazen radi obrtnega prestopka. M. M. Ker ste izvršili neka mizarška dela, ste bili kaznovani. Čuli pa ste, da kdor plača kazen, sme tisto leto izvrševati manjša dela. Ali je to resnica? — Dokler nimate obrtnega dovoljenja, po postavi ne smete izvrševati obrti.

Prošnja za vstop k vojni mornarici ali avijatik. N. N. Iz vprašanja ni razvidno v kakšno službo pri vojni mornarici ali avijatikih želite vstopiti in če ste že odslužili vojaški rok. Zato ne moremo točno odgovoriti. Najkrajše bo, če se obrnete na vojnega referenta pri okrajnem načelnstvu ali na komando vojnega okrožja.

Steza v gozdu. L. B. Ehi del steze preko vašega gozda uporabljajo drugi posestniki že iz pradavnih časov, drugega dela pa niti ne 50 let. Vprašate, če bi mogli stezo zapreti. — Samolastno zapiranje steze

je nevarno, ker si lako nakopljete tožbo radi motenja posesti. Bolje bo, da vi tožite one posestnike, ki hodijo po drugem delu steze, da so dolžni priznati, da nimajo služnostne pravice hoje in da so dolžni to hojo opustiti.

Taksa, notarska nagrada. F. V. B. Iz vašega dopisa ni mogoče uganiti, če je taksa, ki ste jo plačali ob prevzemu posestva, pravilno odmerjena. Stopite na davčno upravo in prosite, naj se vam razloži, kako se vam je taksa odmerila. Tudi notarske nagrade ne moremo na tem mestu ocenjevati. Notar sme za svoja uradna dela računati in jemati nagrado po predpisani tarifi. Če ne pristane stranka na nagrado, ki jo je računal notar (ker se ji zdi previsoka), sme notar ali stranka zahtevati, da naj odmeri to nagrado okrajno sodišče na sedežu notarja. Zoper odločbo okrajnega sodišča imata notar in stranka pravico do rekursa na okrajno (deželno) sodišče, ki odloči končno veljavno.

Pot po dvorišču. F. K. S. Vi bi radi zaprli pot po dvorišču, sosed se temu upira. Ravno tako se upira podaljšanju lesene stavbe, češ, da ima on tam pot. Kaj bi bilo storiti? — Vsako samolastno zapiranje potov je nevarno, ker si lahko nakopljete tožbo. Kar se tiče podaljšanja stavbe, prosite pri županstvu za stavbno dovoljenje. Sosed bo pri krajevnem ogledu lahko stavil svoje ugovore proti podaljšanju stavbe. Ako so ugovori zasebno pravnega značaja, bo županstvo soseda zavrnilo na pot pravde in vas bo moral tožiti. V tem slučaju bo sodišče odločilo, kdo ima prav.

Tožba za možev dolg. R. K. H. Mož je napravil pri trgovcu dolg, ki ga je le deloma odplačal. Ker mož ni mogel dalje odplačevati dolga, je trgovec tožil ženo in se je vknjižil na njeno posestvo. Žena vprašuje, če se je trgovec upravičeno brez njenega dovoljenja vknjižil na njeno posestvo. — Trgovec se je mogel vknjižiti le z dovoljenjem vknjiženega lastnika, ali pa na podlagi pravomočne sodbe v izvršilnem postopanju, žena bi bila morala v pravdi ugovarjati in skušati doseči, da se tožbeni zahtevki proti njej zavrne. Če se je pa tožbenemu zahtevku ugodilo, se tudi izvršbi ne bo mogla uspešno upirati. — Dalje vprašuje žena, če more preklicati dovoljenje, ki ga je dala za vknjižbo terjatve drugega upnika. — Dovoljenje se ne da preklicati. Najpametneje bo, da poravnava dolg, nakar se bo terjatve izknjižila. Ako leži posestvo v naši državi in je lastnik kmet, se zaenkrat vsled navedenih dolgov ne bo moglo prodati na prisilni dražbi.

Zgradarina očeta z 9 živimi otroki. J. F. P. Kot oče devetih živih otrok imate pravico do oprostitve plačevanja vseh ne-

posrednih davkov, doklad, ako vaš predpisani davek v vseh davčnih oblikah ne znaša nad 1000 dinarjev.

Prometna vrednost v kupnih in prodajnih pogodbah. A. L. S. Po zakonu o taksah se ima v kupnih in prodajnih pogodbah glede nepremičnin navesti zaradi plačila takse poleg kupne cene še prometna vrednost, ki jo ima stvar v trenutku, ko se sklene pogodba. Če prometna vrednost ni navedena, se smatra, da je kupna cena navedena kot prometna vrednost. Če se je navedla manjša cena, kakor je bila v resnici, ima to lahko za pogodbenike kazenske posledice po taknem zakonu.

Izseljevanje. L. P. T. Vprašate, kakšne so razmere v Južni Srbiji radi naseljevanja in kam se imate obrniti radi doletitve zemlje. — Vse tozadnje informacije dobite pri Izseljenem komisarijatu v Ljubljani, Miklošičeva cesta, palača Delavske zbornice.

Samolastno premaknjena meja. I. B. B. Letu 1929 sta sosedajnejaša sporazumno dala določiti mejo v gozdu po zemljemeru, ter to mejo tudi priznali. Medtem je ene posestvo bilo prodano, drugi sosed je pa umrl. Kupec posestva je začel sekati preko meje v škodo nedoletnih otrok mirlega posestnika. Kot varuh ste nadaljno sekanje zabranili. Sosed pa je sam poklical zemljemera, ki je določil novo mejo za 3—4 m v škodo posestvu nedoletnih otrok. Ali je ta meja veljavna. — Veljavna je le l. 1929 v sporazumu obeh mejašev po zemljemeru določena meja. Sedaj enostransko določena meja ni za mejaš obvezna. Samovoljnega mejaša lahko tožite na priznanje l. 1929 določene meje in na odškodnino za preko meje posekane drevesa. — Seveda, če je l. 1929 določena meja postala nevidna in nepoznana, potem bo potrebno novo zamernenje, ki ga opravi sodnik, ako se mejaša sama ne sporazumeta.

Mučna zadeva. A. L. S. Neki nezadovoljnej — zadrugar je ovadil policijo, češ, da poslovodja zadruga ni vodil knjige v redu in da se je tudi denarno okoristil. Policija je zapolnila poslovne knjige in zadevo izročila sodišču, ki pa se ni izdalo končne rešitve. Vprašate, kaj bi se lahko ukrenilo proti prijatelju. — Svetujemo vam, da počakate končni izid sednega postopanja. Sele, potem lahko ovaditelja prijavite drž. pravdnistvu radi namerno lažne ovadbe. — Če pa ste prepričani, da je vse lažljivo in izmišljeno, potem lahko prijavitelja tožite radi klevete. Ta tožba zastara v 3 mesecih od dne, ko ste za kleveto zvedeli.

Pesek iz Save. S. K. Ob Savi se nahaja več parcel, ki končajo v Savi, med njimi tudi vaša. Ker je ob koncu sosedove par-

cele najbolj pripraven pesek za zidanje, vprašate, če smete kopati ta pesek in ga po produ in vaši parceli izvoziti, kljub prepovedi sosedaj. — Ne. Pesek, ki ga naplavlja voda neopazno k bregu, pripada lastniku brega, toraj ima vsak le na koncu svoje parcele pravico do tam naplavljenega peska. Se morate pač s sosedom sporazumeti!

Sporne poti. M. S. L. Kupili ste pred tremi leti posestvo, na katerem si takrat nihče ni lastil pota. Sedaj si pa sosed lasti pot preko travnika in po gozdu in sam zabranjuje pot preko dvorišča za vaš hlev. — Svetujemo vam, da vprašate vašega posestnega prednika, katera pota je moral on sosedu pustiti, oziroma kakšne pravice je on imel preko sosedovega dvorišča. Če pota niso vknjižena v zemljiški knjigi, potem si je sosed priposestoval vožnjo preko travnika, če jo je nemoteno skozi 30 let izvrševal. Ravno tako ste tudi vi priposestovali pravico hoditi po sosedovem dvorišču za vaš hlev, če jo je vaš prednik z vami vred že 30 let izvrševal. — Če se ne morete sami sporazumeti s sosedom, prošite za postredovanje župana.

Sposojen mlin. I. P. Letu 1928 ste imeli od sosedaj sposojen mlin za sadje na vašem hlevu. Vedel požara v vaši je pogorel vaš hlev, kjer ste imeli spravljeno mlin. Sedaj vas sosed terjaja za povračilo. Vprašate, če ste dolžni škodo vrniti v denarju ali pa kupiti drug mlin. — Če vas je sosed terjal za povračilo mlina pred požarom, vi ga pa niste vrnili, tko da je mlin ostal pri vas in po nesreči zgorel, potem ste vi dolžni povrniti sosedu vso škodo. Vrniti morate sosedu ravno tak mlin, odnesno plačati v denarju, kolikor bi izvedenec tak mlin ocenili. — Če vas sosed ni terjal, pred požarom za povračilo mlina in sami niste zakrivali požara, potem mora škodo vsled tega nesrečnega slučaja tpeti lastnik mlina sam.

Vožnja na prosnjo. A. J. C. Imeli ste zanemarjeno njivo, preko katere je sosed, še ko je živel vaš oče, vozil gnoj na svojo njivo, raz njive pa pridelke. Vse to na prosnjo in z vednostjo vašega očeta, ker je bilo brez škode in za kar je prišel vaših kosil. Sedaj ste to zanemarjeno parcelo zorali, sosed pa trdi, da ima pravico vožnje preko njive, ker da je že nje-gov oče tam vozil. — Če imate dokaze za to, da je sosed še pred 10 leti vprašal vašega očeta za dovoljenje, in da je sosed za to uslugo prišel k vašemu očetu kositi, potem ni mogel sosed te pravice priposestovati, čeprav je baje že njegov oče tako vozil. V tem slučaju lahko s tožbo sosedu prepoveste nadaljnje vožnje. Upamo, da se s sosedom sporazumete za primerno odškodnino za vožnje.